

Lezing "Winst uit Verlies?!"

Gehouden op de eerste contactbijeenkomst van het initiatief 'Winstuitverlies' op zaterdag 27 maart 2010 door de heer W. Visser uit Nunspeet

Inleiding

In de praktijk van het ambtelijk leven komen we ontzaglijk veel verdriet en zorg tegen. 't Is absoluut waar, dat elk huis zijn kruis heeft en elk hart zijn smart. Nee, als ambtsdragers weten we ook niet alles wat er zich in de gemeente afspeelt. Er zijn ook heel wat verborgen kruisen. Wat zijn de gevolgen van de zonde groot, diep en ernstig!

Niet zo lang geleden sprak ik een van onze jongeren die me zei: "Sommige mensen zijn ziek, gehandicapt of ze hebben andere problemen. Ik ben eigenlijk geërgerd over een schepping, die dood, droefheid en oneerlijkheid kent. Wat stelt het leven nu eigenlijk voor? Ik kan niet begrijpen waarom er bij ons thuis zoveel nare dingen gebeuren? Waarom doet God nou zoiets? Waarom gaat het ten diepste steeds slechter bij ons? Waarom krijgen wij het ene nare bericht na het andere? Ze zeggen in de kerk allemaal wel dat God er Zijn wijze bedoeling mee heeft, maar waarom laat Hij dat dan niet eens zien? Hij wil ons naar Zich toetrekken door deze dingen? Volgens mij ga ik daardoor juist verder bij Hem vandaan! Ik weet niet waar ik een antwoord moet zoeken: in de Bijbel, het gebed, in de kerk? Ik voel me er niet bij betrokken. Wat is de zin van het lijden?" En kort daarna sprak een ouder iemand me op vergelijkbare wijze aan. Hoe kan God dit toch allemaal toelaten? Waarom gebeurt er zoveel verdrietigs in wereld, maatschappij en kerk?

Nog recenter hoorde ik het opnieuw. "Ik snap God niet meer. Waarom moet er een man op zo'n jonge leeftijd kanker krijgen en na zo'n korte periode van ziek zijn sterven? Hij laat zo'n groot gezin na! Er blijft nu een intens verdrietige vrouw achter. De vragen stapelen zich op in mijn leven en antwoorden krijg ik niet".

Herkenbaar?

Herkent u deze vragen in uw leven? Vast en zeker! U bent ziek (geworden), u lijdt, u hebt een stuk van uw leven moeten missen, uw vrouw-zijn is aangetast door operaties en chemokuren, uw familielid bent u kwijtgeraakt en er is nog veel meer op te noemen. Vanaf het moment dat de dokter u aankeek en zei dat er kwade cellen waren gevonden, is uw leven voor altijd op een ander spoor gekomen. Uw levensrichting is veranderd. De tijdigheid is sterk op de voorgrond getreden en de boodschap van de dokter kwam soms zo hard aan en dat werd tegelijk een boodschap van de Heere: 'Bereidt uw huis, want gij zult sterven!' Zijn er veel "waaroms" in uw hart en leven? Woelt er in uw leven veel opstandigheid en kunt u Gods leiding maar niet begrijpen? Vindt u eigenlijk ook dat God onrecht doet in uw leven en ervaart u alleen maar verlies? Doet Hij het alleen maar verkeerd? Bent u bang dat er een soort noodlot is, dat als een zwaard boven u hoofd hangt en dat u elk moment kunt raken als het neerflitst op uw hoofd?

We herinneren ons wellicht nog wel dat er op 4 oktober 1992 een El-Alvliegtuig neerstortte op twee flats in de Bijlmermeer. Wat was dat een vreselijke ramp met dieptrieste gevolgen! In de week na het ongeluk schreef de El Al in een advertentie: "Een vliegtuig van ons was instrument van het NOODLOT, dat zondag zovelen onverhoeds trof". Het noodlot... om dat woordje gaat het dan in het kader van deze lezing. Wat is dat eigenlijk? Niets anders dan de koude, grillige en blinde werking van het toeval! Volslagen zinloos dus. De vraag naar wat God en het lijden met elkaar te maken hebben is dan totaal overbodig geworden. Blijkbaar is ook Hij aan dit noodlot onderworpen en kijkt zelfs Hij ook machteloos toe. In deze gedachtegang zit trouwens geen enkele troost wanneer je nergens meer bij kunt en Gods handelen maar niet kunt begrijpen in je persoonlijk leven.

Volslagen zinloos

Waarom toch, o God? Voor die vraag kwam ook de Amerikaanse rabbijn Harold S. Kushner te staan toen bekend werd dat zijn zoon Aaron als gevolg van een ernstige ziekte niet lang meer had te leven. Hij zou in ieder geval niet ouder worden dan ... 12 jaar! Aangrijpend, zo jong te moeten sterven! En vader Kushner vroeg zich af wat voor zin het lijden van zijn zoon toch hebben kon. Als het geen straf was van God, maar wat was het dan wel? Zeker, mensen zeiden wel dat de Heere er Zijn wijze bedoelingen mee had, maar dat hielp vader Kushner geen stap verder. Het meeste lijden, zo was zijn eindconclusie, was volslagen zinloos! En om dan toch te zeggen dat het lijden op de een of andere manier van God vandaan kwam, nee... dat kon hij niet geloven. Dat gaf immers geen antwoord op zijn vraag waarom het kwade ook goede mensen treft. Harold Kushner schreef toen in zijn boek: "Als 't kwaad goede mensen treft" de huiveringwekkende woorden: "Ik geloof niet in een God, die wekelijks een portie kwaadaardige gezwellen te verdelen heeft en Zijn computer raadpleegt om erachter te komen wie die het meeste verdient of er het beste tegen kan". In ons land is zijn boek al vele malen herdrukt. De gedachte van deze rabbijn spreekt dus velen aan. Dit lijkt een oplossing te zijn voor de waarom - vraag naar de zin van het lijden. Uiteindelijk is dit de boodschap van de rabbijn: 'God is een rechtvaardig God, maar Hij is absoluut niet almachtig. God kan er ook niets aan doen dat er ongelukken gebeuren en dat mensen sterven aan de vreselijke ziekte kanker. Waarom niet? Nu, omdat die dingen veroorzaakt worden door de vrije keuzes van mensen en door de natuurwetten. Beiden gaan buiten God om; God kan mensen niet tegenhouden, want dan zouden ze niet echt vrij zijn. En die natuurwetten zijn nou eenmaal onveranderlijk". Nee, zegt Kushner, God kan het lijden niet voorkomen, maar Hij kan ons wel de kracht geven om het lijden te doorstaan! Daarbij: God geeft mensen inspiratie om andere mensen te helpen in moeilijke omstandigheden. Zo kun je in God blijven geloven, zonder te moeten zeggen dat het lijden bij Hem vandaan komt.

Gelukkig niet!

Wat ben ik blij dat we mogen zeggen dat Kushner absoluut ongelijk heeft. Wat zou dat een arme boodschap zijn als wij elkaar moeten troosten met een machteloze God. Aan het einde van zijn boek vraagt Kushner bijvoorbeeld: "Bent u in staat om God te vergeven en lief te hebben, ook als u hebt ontdekt dat Hij niet volmaakt is, ook als Hij u in de steek heeft gelaten en u heeft teleurgesteld door ongelukken, tegenspoed, ziekte en wreedheid in Zijn wereld toe te laten en sommige dingen u te laten overkomen?" Wat deze woorden ten diepste betekenen? God staat onder mij en ik zou Hem eigenlijk Zijn machteloosheid moeten vergeven! Maar daarmee houdt Hij wel op om God te zijn! Wat een intrieste boodschap heeft deze rabbijn: deze God is niet volmaakt. Hij is niet de Almachtige en zelfs Hij wordt overvallen door het noodlot. En alweer zeggen we: gelukkig is dit niet waar. Met de kerk van alle eeuwen belijden we elke zondag: "Ik geloof in God de Vader, de Almachtige". (zondag 9 en 10) Nu is het waar, dat wij niet altijd geloven wat we belijden, maar daarmee is de belijdenis wel zeker waar! Hij, de Schepper van hemel en aarde, is Almachtig.

Maar...

Maar in een klaagzang van duizenden mensen horen we: "Ja maar... dat lijden dan bij mij. En al die ellende in mijn leven, in de wereld en in de kerk en ... wil God dat dan?" Op grond van Gods Woord zeggen we eerbiedig ons hoofd buigend: "Ja, dat wil God". In Amos 3:6 lezen we: "Zal er een kwaad zijn in de stad dat de HEERE niet doet?" Ook dat heel erge in uw en mijn leven, in de kerk en wereld gaat niet buiten Gods wil om.

Vervolgens zeggen we: "De Heere is bij al dat lijden betrokken in Zijn oordelen die over de aarde gaan, maar ook over en in ieders leven". Nee, alsjeblieft: trek daar geen verkeerde conclusies uit door te zeggen: "Wij zijn dan zeker bijzondere grote zondaren want bij mij spoelt de ene ramp na de andere over me heen". Wanneer we zo oordelen doen we precies hetzelfde als de vrienden van Job, die zeiden dat hun vriend vast en zeker een bijzondere zonde in zijn leven had gedaan. En dachten de discipelen ook niet zo in het leven van de blindgeborenen?

Toch zien we Gods straffende hand wel rondom ons heen! Denk aan de zondvloed als een straf op de zonde, aan de omkering van Sodom en Gomorra als straf op de zonde. En we zingen het in de kerk: "Maar Mijn volk wou niet, naar Mijn stemme horen, Israel verliet Mij en Mijn geboon... (Ps. 81) En het gevolg? "Ik liet hen, dies veracht, naar het hun goed dacht handelen". En zingen we ook niet: "Wie God verlaat heeft smart op smart te vrezen". (Ps. 27) En klinkt het ook niet in Psalm 89: 13: "Maar zo Zijn kinders ooit Mijn zuivere wet verlaten, zo 't richtsnoer van Mijn wet ter reeg'ling niet kan baten, zo zij ontheiligen wat Ik heb voorgeschreven, dan morgen zij gewis voor Mijne straffen beven..." Wil God dan al dat lijden, die rampen die over de wereld gaan? En eerbiedig zeggen we nogmaals: "ja". Het laat Zijn oordeel zien over de ongerechtigheid, die er over de hele wereld te vinden is.

Weet u waarom de Heere het lijden ook wil in ons leven? Om ons hartgrondig te leren dat we het geluk niet zoeken moeten in het leven van het hier en nu. Daar komen we eeuwig mee om. In Klaagliederen 3 staat zo treffend: "Het is goed voor een man, dat hij het juk in zijn jeugd draagt" De Heere heeft er geen behoefte aan de mens te plagen, maar Hij heeft ten diepste maar een doel: dat die mens voor Hem leert buigen en leert zeggen: "Wat U doet is goed, Heere, al begrijp ik Uw wegen in mijn leven niet" Wat we dan gaan doen? De hand op de mond leggen, net als Job. We gaan dan, na een innerlijke strijd tegen het handelen van God, uiteindelijk rusten in Hem, Die Zich nooit vergist, ook in uw en mijn leven niet.

Job en het lijden

Job wordt wel eens de lijder van het Oude Verbond genoemd en het is ook onvoorstelbaar wat hij heeft meegemaakt in zijn leven. Juist bij hem zien we de geweldige macht die satan heeft en hoeveel lijden hij ook veroorzaakt. We weten dat hij toestemming kreeg van de Heere (!) om met Jobs gezin en goederen te doen wat hij maar wilde. We leren satan hier kennen in zijn allervreselijkste wreedheid. Rondom Job vielen de onschuldige slachtoffers bij tientallen. Hij doodde hen met alle wapens die hem ten dienste stonden: zwaarden, messen, bliksemvuur en orkaangeweld. Twee terreuracties en twee natuurrampen sloegen al het geluk van Job in scherven. Wat een leed stapelde zich op voor Job: zijn vee gedood, of gestolen; knechten gedood en de vierde bode had de afschuwelijkste boodschap. Al de kinderen van Job waren omgekomen en lagen onder het puin van de woning van de oudste zoon. Een zware storm vanuit de woestijn had zich met al zijn kracht op het huis geworpen en krakend was het bezweken onder het geweld van de hevige wind. Onvoorstelbaar wat een boodschap! Wat een leed en lijden...

De rol van satan

Satan had trouwens gezorgd voor een goede organisatie. Job kreeg de tijdingen binnen toen zijn zoons en dochters aten en wijn dronken in het huis van hun oudste broer. Nee, dat kan niet toevallig zijn dat de satan op zo'n blijde feestdag zijn slag sloeg.

Het lijkt er ook op dat de tijdstippen waarop de onheilsboden verschenen nauwkeurig van te voren waren vastgesteld. Terwijl de een nog stond te rapporteren was de volgende al in aantocht.

En de allerzwaarste boodschap kwam het laatst! Is het ons nooit opgevallen dat steeds een man de rampen overleefde om het onheil Job aan te zeggen? En is het ons nooit opgevallen dat satans naam nergens wordt genoemd? Het waren de Sabeeers, het bliksemvuur, de Chaldeeën, de storm.. Maar het was de satan die Job in verzoeking bracht door al dat lijden in zijn leven te brengen. Met welk doel? Om zijn God vaarwel te zeggen. Dat was het grote doel van satan. En nog is dat zijn grote doen ik het leven van Gods kinderen!

En Job?

Job zelf wist niets van wat er over hem besproken was tussen God en de satan. Hij tastte volkomen in het duister over het "waarom" van dit alles. Nadat hij al het nieuws had aangehoord kwam hij in grote verslagenheid overeind, scheurde zijn mantel die hij als rijk man over de andere kleren droeg en schoor zijn hoofdhaar en baard af: tekenen van diepe rouw!

En satan? Hij zag gespannen toe. Volgens zijn voorspelling was nu het tijdstip gekomen dat Job God vaarwel zou zeggen. Maar wat gebeurde? Volkomen verslagen in zijn gescheurde mantel en eerloos kaal geschoren knielde hij op de grond. Hij boog zijn bovenlichaam voorover, totdat zijn hoofd de grond raakte. Dat was de houding van... aanbidding! Toen kwamen de eerste woorden: "Naakt ben ik uit mijners moeders buik gekomen en naakt zal ik daarheen wederkeren". (Job 1:21) Job bedoelde: ik ga sterven, zoals ik eens op de wereld kwam: zonder enig bezit en naakt! Maar dan klinkt ook zijn geloofstaal: De HEERE heeft gegeven, de HEERE heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd". Hij noemt geen Sabeeers of Chaldeen, hij klaagde niet over het natuurgeweld van storm of vuur. Daar keek hij overheen. Hij noemde ook de naam van satan niet, maar alleen de naam van zijn God. Wist Job dan waarom hem al dit lijden overkwam?? Zeker niet, op duizend vragen wist hij ook geen antwoord, maar dit wist hij wel: de Heere heeft genomen! Is het satan nu gelukt om Job te laten zeggen dat de Heere de schuld is van alle ellende in zijn leven? Gaat Job zeggen: "en daarom zeg ik God vaarwel!". Integendeel, we horen hem roemen: "de naam des Heeren zij geloofd"! Heel teer zou ik u de vraag willen stellen: hebt u wel eens op deze manier naast Job geknield en zijn woorden nagestameld?

De Heere heeft genomen

Hoort u het: Job zegt wel dat de Heere heeft genomen. Dat wist hij zeker. Het verlies dat hij geleden heeft was geen toevalligheid, het kwam uit de hand van God. Maar dat was niet een koude conclusie in de trant van: "Nu ja, God leidt nou eenmaal alles en daarmee is Hij verantwoordelijk voor alle rampen". Job verwijt God niets, maar dit weet hij vast: al mijn bezittingen zijn een gave van God, ik heb nergens recht op. Ook niet nadat het hem eenmaal gegeven was. Hij erkende dat de Heere het volste recht had om terug te nemen wat Hij eerst gegeven had.

En is dat nu niet de grootste vergissing die wij vaak maken? We zeggen dan eigenlijk tegen God dat Hij niet het recht heeft om zonder opgaaf van reden te nemen wat Hij eenmaal heeft gegeven.

Wat kunnen wij het moeilijk aanvaarden dat Hij onze gezondheid wegnam die we eerst hadden; dat de Heere onze man, vrouw of kind wegnam, die Hij eerst had gegeven, dat de Heere het toeliet dat er ernstige dingen in ons leven gebeurde, dat er ziekte en kruisen kwamen. We denken diep in ons hart, zoals het onder mensen wel eens wordt uitgedrukt: "eens gegeven blijft gegeven"!

Maar staat dat ergens in de Bijbel? De Heere heeft het recht om voorspoed te geven, maar ook het recht om weer terug te nemen. Hij is immers God! Job heeft hier diep beseft dat al zijn zegeningen gaven van God waren en dat Hij het

volste recht had om alles terug te nemen. Dat gaf reden tot een diep en fel verdriet. Begrijp me goed, Job ging de Heere niet danken voor de tegenspoed. Dat eiste de Heere ook niet. Hij dankte niet voor de tegenspoed, maar loofde wel Zijn naam. Job wist dat God in al Zijn doen en laten een rechtvaardig God is; hij wist ook dat God niet de werker van de zonde is. Job wist dat mensen zelf ook verantwoordelijk zijn voor hun daden.

Uw taal?

We hebben het gehoord: Job kon geen enkele verklaring vinden voor zijn smartelijk lijden, maar hij zei niet dat het daarom zinloos of zelfs onzinnig was. Veel mensen zeggen vandaag dat de Heere machteloos aan de kant van de slachtoffers staat en zo lijdt Hij met hen mee. Nee, de ellende komt niet bij God vandaan, Hij kan er zelf ook niet mee overweg... Zo belijden zogenaamde christenen vandaag! En daarmee geloven ze in een machteloze God! Of ze geloven in een God van lagere orde, die het lijden toelaat en werkt en in een God van hogere orde, die het kwaad goede mensen onthoudt!

Maar Gods Woord prijst Job die erkende dat dit lijden van God kwam, terwijl hij tegelijkertijd diezelfde God loofde. Dat kan dus blijkbaar! Hier wordt ons geleerd dat we met al onze schrijnende vragen en waaroms toch verder kunnen. In ons leven kan heel veel verdriet zijn dat we niet kunnen rijmen. We maken immers verschrikkelijke dingen mee die we niet kunnen rijmen met de GOEDHEID van God. Ziekte, ongeval, de dood maakten wreed een einde aan het leven van mensen van wie we zoveel hielden. Dat kunnen we niet rijmen met Zijn LIEFDE. Inbrekers, verkrachters, anderen sloegen toe en bleven ongestraft en dat kunnen we niet rijmen met Zijn RECHTVAARDIGHEID. Waarom grijpt God niet in? Wie naar zijn eigen maatstaven het beleid van de Heere blijft beoordelen raakt hopeloos verstrikt. Die raakt teleurgesteld, woedend.

Daarom mogen we het elkaar zeggen: laten we smeken om dat ware geloof dat het zeggen en belijden mag: alle, ja werkelijk alle dingen komen ons niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand toe. Inderdaad, alle dingen! En alle dingen mogen dan ook medewerken ten goede. Dan ga je er iets van begrijpen wat een dominee eens zei toen hij twee kinderen had verloren door de verdrinkingsdood en hij 's zondags weer voor het eerst moest preken. Weet u hoe hij begon? "Gemeente, ik wil van mijn God geen kwaad woord horen". Wat ben je dan rijk! Rijk in God. Winst... uit verlies!

>>>>>><<<<<<<